

یکی از اهداف اسلام، ایجاد عشق و محبت میان انسانها و خداوند می باشد. اگر چنانچه از اشخاصی از محبتشان نسبت به خداوند پرسیده شود، به احتمال قریب به یقین، همه آنها خود را علاقه مند و محبّ خدای خود می دانند. اما چگونه می توان فهمید که محبت یک انسان به خداوند حقیقی و یا در حد یک شعار است؟ و یا اینکه محبت خداوند چه ملاک و معیاری دارد؟ خداوند متعال، خود به این سوال پاسخ داده است:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي...﴾^۱

(بگو اگر خداوند را دوست می دارید، از من پیروی کنید...)

در شان نزول این آیه آمده است که جمعی در حضور پیامبر ﷺ ادعای محبت پروردگار کردند در حالی که عمل به برنامه های الهی در آنها کمتر دیده می شد. آیات فوق نازل گردید تا مفهوم دوستی واقعی را تبیین کند و تفاوت آن را با محبت کاذب و دروغین روشن سازد.^۲

نشانه ی محبت واقعی چیست؟

محبت تنها یک علاقه ی قلبی ضعیف و خالی از هرگونه اثر نیست بلکه باید آثار آن در عمل انسان منعکس شود. یک محبت اساسی، حتما آثار عملی دارد. حتما دارنده ی آن را با محبوب پیوند می دهد.

برای تفصیل بیشتر اجازه دهید مثالی بزنیم:

(شخصی را در نظر بگیرید که مادری مهربان دارد. آن شخص برای مادرش احترام و ارزش زیادی قائل است. اگر مادر از او درخواستی کرد آن را بدون چون و چرا انجام می دهد. پسر در تمام کارهایش نظر مادر را جویا می شود. اگر مادر مخالفت کرد، پسر به احترام مادر از آن عمل می گذرد. علاقه ی پسر به مادر موجب شده که رای و نظر مادر در تصمیمات پسر اهمیت زیادی داشته باشد.)

آیا خدا در زندگی ما به اندازه ی آن مادر در زندگی فرزندش نقش داشته است؟؟؟ به عبارت دیگر آیا خدا برای ما مهم بوده است؟؟؟

پاسخ به این سوالات، شدت محبت ما را نسبت به خداوند مشخص می کند. آیه ای که گذشت، معیاری است برای بازشناسی کسی که واقعا خدا را دوست

^۱ .ال عمران-۳۱

^۲ .تفسیر قرطبی، ذیل آیه و تفسیر درالمنتور، جلد ۲، صفحه ۱۷

می دارد از کسی که فقط ادعای دوست داشتن خدا را دارد. توجه داشته باشیم که خداوند در این آیه، نشانه ی محبت خداوند را پیروی کردن از حضرت محمد ﷺ می داند.

اما آیا ما از محمد ﷺ پیروی می کنیم؟

برای پاسخ به این سوال می توانیم اعمال و رفتار خود را با سخنان و کردار حضرت محمد ﷺ مقایسه کنیم. بیاییم چند نمونه را مرور کنیم:

۱- رسول الله ﷺ می فرماید:

{ لا یؤمن أحدکم حتی یحب لایخیه ما یحب لنفسه }^۳

(هیچکس از شما ایمانش کامل نمی شود مگر اینکه آنچه را که برای خود دوست دارد، برای برادر مومنش نیز دوست بدارد.)

حال از خود می پرسیم:

آیا ما اینگونه ایم؟ یقین داشته باشیم اگر این فرمایش رسول الله ﷺ را در خود تحقق ببخشیم، بسیاری از مشکلات ما حل خواهد شد.

غیبت کسی را نمی کنیم همانطور که دوست نداریم غیبتمان کنند و شخصیت ما را خدشه دار کنند. بدون دلیل و فقط از روی شنیده ها در مورد شخصی سخن نمی گوئیم و به او تهمت نمی زنیم همانطور که دوست نداریم بدون دلیل و از روی شایعات در مورد ما سخن گویند و به ما تهمت زنند. اگر اینگونه نیستیم، از امروز سعی کنیم که خود را عادت دهیم که اینگونه باشیم و از رسول الله ﷺ پیروی نماییم تا محبت خدا در درون ما بیشتر شود. خود را اینگونه بار آوردن مشکل است ولی به شما قول خواهیم داد که مزه شیرین زندگی و ایمان را خواهید چشید.

۲- رسول الله ﷺ می فرماید:

{ لا یدخل الجنة قتات }^۴

(نمّام و سخن چین داخل بهشت نمی شود.)

با جرأت می توان گفت که بسیاری از ناراحتی ها و سوء تفاهات سیاسی و یا غیر سیاسی ای که در جامعه ی ما وجود دارد، به خاطر سخن چینی می باشد. هنگامی که برخی از اشخاص در مورد مسائل مورد اختلاف، اظهار نظری می کنند، سخن چینی در جمع حضور دارند که آن سخنان را به گوش مخالفان اشخاص مذکور می رسانند و باعث شعله ور شدن آتش کینه می شوند. ای

^۳ . صحیح بخاری (۱۳)

^۴ . صحیح بخاری (۵۷۰۹) و صحیح مسلم (۱۶۹)

خواننده ی گرامی اگر شما از این گروه هستید پس به خود آییند. اگر ادعای محبت خدا را دارید از سخنان رسول الله ﷺ پیروی نمایید تا ادعای محبتتان، دروغ نباشد.

۳- چگونه یک فرد ادعای دوستی و محبت خدا را سر می دهد در حالی که حاضر نیست مقداری از مال خود را در راه خدا و به دستور خدا، به نام زکات به نیازمندان بدهد؟؟؟ زکاتی که سالی یک بار بیش نیست! و آن هم یک چهلم از مال او!!

احتمالا آن شخص نماز و اوراد پس از نمازش را نیز می خواند ولی گویا، نماز را برای بندگی خدا کافی می داند. غافل از اینکه خداوند در بیش از بیست نقطه متفاوت در قرآن، وجوب نماز و وجوب زکات را در کنار هم آورده است.

خداوند می فرماید:

﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾^۵

(نماز را بخوانید و زکات را بپردازید و از پیغمبر اطاعت کنید تا اینکه به شما رحم شود.)

خواننده ی محترم، ما مسلمانان به دو خدا معتقد نیستیم.

همان خدایی که به ما گفته نماز بخوانید، همان خدا نیز از ما

خواسته که زکاتمان را بدهیم.

با این توصیفات سوالاتی پیش می آید:

چگونه می توان باور کرد که آنها محبت خداوند را دردل دارند؟؟؟

این چه محبتی است که آنان را وا نمی دارد تا دستور او را انجام دهند؟؟؟

آیا ادعای محبت خداوند از جانب چنین اشخاصی خنده آور نیست؟؟؟

جالب تر زمانی می شود که ببینیم خداوند در آخرت، چگونه از چنین دوستانی پذیرایی خواهد کرد:

﴿...وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾^۶

(...و کسانی که طلا و نقره و اموال را اندوخته اند و آن را در راه خدا خرج نمی نمایند، آنان را به عذاب بسیار دردناکی بشارت بده.)

بدون شک اشخاصی ادعای محبتشان به خداوند حقیقی است که از دستورات خداوند اطاعت نمایند. خداوند نیز چنین اشخاصی را دوست می دارد.

^۵ . نور-۵۶

^۶ . توبه-۳۴

﴿ وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴾^۷

و در راه خدا انفاق کنید و خود را با دست خویشتن به هلاکت نیفکنید و نیکی کنید. همانا خداوند نیکوکاران را دوست می دارد. (و برادران و خواهران گرمای، ماه رمضان امسال می تواند بهانه ای باشد برای بازگشت به سوی خداوند. برای مثال اگر زکات به اموالمان تعلق می گیرد، زکاتمان را بدهیم اگر در ادعای محبت خداوند راستگو هستیم. خواننده ی گرمای، نمونه هایی را مرور کردیم تا ببینیم آیا از محمد ﷺ پیروی می کنیم یا نه.

برگردیم به آیه ای که در بدایت امر بدان اشاره نمودیم:

﴿ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي... ﴾^۸

(بگو اگر خداوند را دوست می دارید، از من پیروی کنید...)

مفسر بزرگ امام ابن کثیر دمشقی در تفسیرش درباره این آیه می گوید: ((این آیه ی بزرگوار شامل همه ی کسانی است که ادعای محبت خدا و عشق به الله را دارند و خود بر راه محمد نبوده و در طریقه محمدی گام بر نمی دارند ... اینان در حقیقت دروغگویند و تا در همه ی اقوال و احوال خود از شرع محمدی و دین نبوی پیروی نکنند، دروغ گو خواهند بود، زیرا که در حدیث صحیح از رسول خدا ﷺ روایت شده است که فرموده است:

{ مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ زَوَّارٌ }^۹

(هر که کاری را بکند که دستور ما بر آن نباشد، مردود و ناپذیرفتنی است.)) یکی دیگر از نشانه های محبت واقعی الله، این است که دوستدار خدا نتواند مردم را در حال ارتکاب گناه و اشتباه در حق پروردگار متعال ببیند.

رسول الله ﷺ می فرماید:

{ مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ }^{۱۰}

(کسی از شما که کار زشتی را دید، باید آن را با دست خود تغییر دهد. اگر نتوانست با زبان خود این کار را انجام دهد. اگر باز هم نتوانست، باید با قلب خود (آن را بد بداند) و این ضعیف ترین درجه ایمان است.)

^۷ بقره - ۱۹۵

^۸ .ال عمران- ۳۱

^۹ .صحیح مسلم (۴۵۹۰) و مسند احمد (۲۵۴۷۲)

^{۱۰} .صحیح مسلم (۱۸۶)

به این حدیث خوب دقت کنیم. رسول الله ﷺ در این حدیث می فرماید که اگر عمل منکری را مشاهده نمودیم، باید آن را تغییر دهیم. اگر نتوانستیم، حداقل در درونمان از آن عمل متنفر باشیم. و سپس اضافه می کند و می فرماید که تنفر قلبی از یک عمل منکر، حداقل ایمان است. از این سخن پیامبر ﷺ می توان فهمید که:

۱- اگر شخصی حداقل ایمان را داشته باشد، مشاهده ی عمل منکر برای او ناراحت کننده می باشد.

۲- شخص مدعی محبت خدا نمی تواند در جمعی حضور یابد که آشکارا، به حریم الهی تجاوز می شود. زیرا ایمانش به او چنین اجازه ای نمی دهد. به نظر شما، آیا شخصی که ادعای محبت خداوند متعال را دارد، آیا می تواند در مکانی حضور داشته باشد که خیلی راحت نافرمانی خداوند می شود؟؟؟ گاهی اوقات می شنویم که برخی از برادران، حضور خود را در چنین اجتماعاتی اینگونه توجیه می کنند: ما که کارهای آنها را انجام نمی دهیم. ما نظاره گری بیش نیستیم.

در پاسخ باید گفت که اگر خدا را دوست دارید و ذره ایمانی در قلب شما وجود دارد، باید به خود آید و از حضور در چنین اجتماعاتی خودداری نمایید. زیرا رسول الله ﷺ فرموده است که ضعیف ترین حد ایمان آن است که با مشاهده ی منکری، حداقل در درونتان از آن بیزاری جوید. چه رسد به این که در آن محل حضور یابید. اگر خدا را دوست می داریم، اعمالی که خداوند، آنها را دوست نمی دارد را نباید دوست بداریم.

اگر چنانچه از مشاهده ی اعمال منکر و مخالف دین، آزرده خاطر نمی شویم، پس در راه و روش زندگی مان تجدید نظر نماییم زیرا که ممکن است فقط ادعای دوست داشتن و عشق ورزیدن به خدا را داشته باشیم ولی خدایی را دوست نداشته باشیم و ممکن است هیچ ایمانی در قلب ما نباشد ولی ما متوجه آن نباشیم.

کمیته فرهنگی

مسجد حضرت عایشه (رضی الله عنها) جناح

پیشنهادات و انتقادات:

شماره پیامگیر (SMS): ۰۹۱۷ ۸۶۴ ۸۱۰۰

پست الکترونیک (E-mail): m_aisha10@yahoo.com

۱۳ مرداد ماه ۱۳۹۱

زندگی در پر تو قرآن و سنت (۴)

محبت راستین

محبت دروغین

